

Türkiye’de Yazılı Basının Kanser Haberlerine Yaklaşımı

Approach Of The Printed Press On Cancer-Related News in Turkey

Mehmet SUIÇMEZ¹

ÖZ: Bu çalışmada gazetelerin sağlık haberlerine yaklaşımlarındaki farklılıklarının irdelenmesi amaçlanmaktadır. insan yaşamını doğrudan etkileyen sağlık haberleri önem arz etmektedir. Her konuda olduğu gibi toplumun sağlık alanında da bilinçlenmesi için medya gayreti gerekmektedir. Bu durum haberlerin özenle hazırlanmasını gerektirmekte, hazırlanan metinler teknik bilgilerden meydana geldiği için, bilgiyi haberleştiren muhabirlerin uzmanlaşması oldukça önemli görülmektedir. Muhabirler, gazetelerin daha fazla okuyucunun ilgisini çekmesi için magazin içerikli bir kurguyla haber yayınlayabilmektedir. Bu durum sağlık haberciliğinde gerçekleştiği takdirde, muhabirler tarafından kamuya aktarılan yanlış, eksik, doğruluğu kanıtlanmamış bilgiler, olumsuz sonuçlar yaratabilmektedir. Son dönemlerde sağlık haberciliğinde yaşanan gelişmelere Türkçe literatürde yer verilmediği gözlenen bu konu, bu çalışma aracılığıyla güncel olarak incelenmektedir. Bu doğrultuda 1 Ekim 2022 ile 31 Aralık 2022 tarihleri arasında Türkiye’de yayınlanan farklı yayın anlayışına sahip Cumhuriyet, Hürriyet, Posta ve Sabah gazetelerinde yer alan 40 kanser haberi içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma kapsamında gazetelerde yer alan kanserle ilgili haberlerin yapısal ve içeriksel özellikleri esas problem olarak ele alınmıştır. Bu doğrultuda ilgili haberlerin yayın türü, yardımcı unsur kullanımı, haberin sayfadaki konumu, haber ve bilgi kaynağı, haber kategorileri, başlık ve içerik uyumu alt problemler olarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, araştırmaya dahil edilen gazetelerde yer alan kanser haberlerinde genel sağlık haberlerinin düşük düzeyde kullanıldığı, magazinsel kategoride haber yayınlamaya devam edildiği, dolayısıyla kamuyu bilgilendirmekten ziyade ilgi çekme amacıyla haber oluşturulduğu görülmüştür; sağlık haberciliği konusunda uzmanlaşmanın gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Haber, Sağlık Haberciliği, Uzmanlaşmış Gazetecilik, Magazinleşme

¹ Bilecik Şeyh Edebali University, Söğüt Vocational School, Audiovisual Techniques and Media Production, Printing and Publishing Technologies Program **e-mail:** mehmet.suicmez@bilecik.edu.tr **ORCID:** 0000-0001-7909-0704

Atf/Citation: Suicmez, M. (2023). Türkiye’de Yazılı Basının Kanser Haberlerine Yaklaşımı. Intermedia International e-Journal, 10(18) 234-256. doi: 10.56133/intermedia.1255949.

Extended Abstract: There are various definitions of the concept of news; however, it is mostly defined as information that is new and has not been heard previously. It is the sharing of current events of interest to the public in an accurate and impartial manner. Many health-related topics such as nutrition, weight problems, child psychology, cancer, sexuality, infectious diseases, and skin problems can be reported as news.

Recent investigations showed that health news has emerged as the most read news after local and political news. The vast majority of readers and viewers use the information they get from health news through the media to diagnose themselves and even give advice to others. Therefore, health-related news should only be published after serious review. The main goal of health journalism is to transform a health-related issue or event into a news text in a way that people can comprehend without distancing from reality. While preparing health-related news, journalists should avoid news that will instill false hope or panic in the public.

New developments in the field of health should be announced to the masses through newspapers. The press must act responsibly to provide information to the public. In this context, health journalism is a specialized branch of news that needs to be carefully emphasized for people and society to continue their lives in a healthy way. It is not possible for everyone to be knowledgeable about everything. Therefore, a health journalist should focus on the topic of their choice and conduct in-depth research. Sloppy reporting by inexperienced journalists can lead to undesirable situations. People who want to improve their deteriorating health may be misled by information in unsourced news reports. Subsequently, they may then face an unpredictable landscape. In this context, health news should be created and served to readers by knowledgeable and experienced specialized journalists and reporters; this is in the interest of both the journalist and society.

The seriousness of health-related news has been left in the background, and the fun side of tabloid news has become the main element of the news. The content of health-related news on the pages of newspapers may also undergo seasonal changes. In the summer months, news showing ways to get rid of weight and methods of protecting our skin against the sun, and in the winter months, the consumption of herbal teas and vitamins against the cold weather are covered in detail in the news. Today, the health sector has turned into a commercial activity. For this reason, the content of the news has been encouraging consumption such as wrinkle cream, BOTOX, etc. Therefore, health news has evolved into texts far from scientific sources; sensationalist statements are frequently mentioned before the benefit to society.

The main purpose of this study is to examine cancer news in newspapers with different editorial approaches in the context of health journalism in Turkey and to compare the cancer news articles in newspapers in terms of their content and structural characteristics. In the selection of newspapers, in addition to their circulation rates, the editorial policies of the newspapers were also considered to be different, and thus, we tried to reveal the differences between the content features and structural features of the newspapers in cancer-related news. In the study, published in three months period 40 cancer-related news articles in the Cumhuriyet, Hürriyet, Posta, and Sabah newspapers with different editorial policies in Turkey were retrospectively analyzed between October 2022 and December 2022. While searching for cancer-related news, all archives of newspapers were scanned instead of health categories. For this process, the keyword “cancer” was used.

Content analysis method was used to analyze cancer news in the study. At the end of the study, which applied content analysis to cancer news in newspapers with different editorial policies, we observed that these newspapers, which are important representatives of the mainstream media in Turkey, generally did not specify the types of cancer in the news content. We determined that the highest number of unspecified cancer news articles was found in Sabah newspaper, while Cumhuriyet newspaper did not have any unspecified cancer news articles. In the study, in the context of the contextual characteristics of cancer news, the analysis conducted to determine whether the news reports directly report a development or event related to cancer and whether the main link of the news is cancer, we found that almost half of the news texts on an important issue such as cancer, which should be supported by scientific and concrete data, were presented with tabloid content and fiction. This fiction often ranges from accounts of famous people’s illnesses to lifestyle and celebrity nutrition issues, to recommendations that promote certain consumption habits and daily life practices. It is thought that the fact that news about cancer is predominantly published in tabloid content is due to the fact that the aim is to publish news that will attract more attention from readers.

Within the scope of the study, we also determined that the content of cancer news in Cumhuriyet newspaper was generally presented in a way that directly or indirectly criticized the policies of the current political power on cancer, while the news in Sabah newspaper was generally presented in a way that affirmed public policies. This situation is consistent with the

editorial policies of the newspapers. In the study, in the context of the contextual characteristics of cancer-related news, the analysis of the tone of the headline and the harmony between the headline and the content revealed that the news articles were predominantly given in a positive tone, with the most positive headlines in Posta newspaper and the most negative headlines in Cumhuriyet newspaper. This result is also consistent with the difference between the editorial policies of newspapers. On the other hand, we observed that the contents of cancer-related news were compatible with the title of the news when the compatibility of the content of cancer-related news with the title of the news was investigated.

Key Words: News, Health Journalism, Specialized Journalism, Magazinization

GİRİŞ

Kitle iletişim araçları çevremizde gelişen olaylardan bizi haberdar eden önemli iletişim aygıtlarıdır. Bu araçlar sayesinde bilgi dağarcığımızı geliştirerek olaylara karşı bakışımızı, tavrımızı belirleriz. Medyadan yayılan haberler kamuoyunun bakış açısını değiştirmektedir. Medyadan halka ulaştırılan haberlerin doğruluğu bu yüzden önem kazanmaktadır. Medyadan kamuoyuna aktarılan haberler kişileri yerel, ulusal, uluslararası alanda birçok konu hakkında bilgi sahibi yapar. Özetle belirtmek gerekirse haber bilgilendirir, eğlendirir, eğitir (Girgin, 2005, s. 2).

Kitle iletişim araçları birçok konuyla ilgili haberler hazırlamaktadırlar. Bu haberlerdeki bilgilerin yanlışlığı halkı istenmeyen davranışlara yönlendirebilir. Toplumun bilgisini geliştiren ve dönüştüren haber, kitle iletişim aracının yapısına, teknolojisine ve ideolojisine göre gerçekliği yeniden oluşturur (Rigel, 2000, s. 177). Medya kuruluşları verdikleri bilgileri birkaç kaynaktan teyit ederek halkın önüne getirmelidir. Yanlış bilgiler halkta farklı algılamalara sebep olabilmektedir. Bu haberlerin oluşmasına katkı sunan gazetecilerin topluma karşı sorumluluğu vardır. Toplum gerçek bilgiyi gazeteciler üzerinden elde etmelidir. Doğru bilgiyi kamuoyuna aktarmak için büyük gayret gösteren gazeteciler bu bilgileri süzgeçten geçirerek kitle iletişim ortamlarında yayınlanmasına çalışırlar.

Medya her konuda olduğu gibi toplumun sağlık alanında da bilinçlenmesi için büyük çaba sarf etmektedir. Bu nedenle medya sağlıkla ilgili haberlerin ne şekilde aktarıldığına dikkat etmelidir. Reyting, tiraj ve reklam kaygısı ile hareket ederek insanlara gereksiz umut aşılayarak hayal kırıklığına uğratmamalıdır. Sağlık haberleri insan yaşamını doğrudan etkilediği için haberlerin özenle hazırlanması hayati önem arz etmektedir. Sağlık haberleri sadece bir uzmanlık alanı olarak düşünülmemeli tam aksine siyasal, ekonomik ve toplumsal konuların bir arada yer aldığı mecra olarak değerlendirilmelidir (Kanber, 2003, s. 15).

Sağlıkla ilgili yapılan açıklamaların teknik bilgi içermesinden dolayı bu bilgileri haberleştiren muhabirlerin uzmanlaşması gerekmektedir. Kamuya yanlış, eksik, doğruluğu kanıtlanmamış bilgilerin verilmesi olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Uzman gazeteci sağlık haberiyle ilgili derinlemesine araştırma yaparak ciddi sorunların çözülmesine yardımcı olmalıdır. Birçok önemli hastalığa sorumluluk bilinciyle yaklaşılarak insanların sağlık problemlerine tedavi yolları gösterilmiştir. Uzman gazeteci sonucu kesinleşmemiş bir çalışmayı haber yapmamalıdır (Kılıç, 2013, s. 132-133).

Günümüzde birçok sağlık haberi deneyimsiz muhabirler tarafından veya ticari çıkarlar doğrultusunda kaleme alınabilmektedir. Sağlık haberciliğindeki bu olumsuz gazeteci davranışları kamu yararı ilkesinin ihlal edilmesine yol açmaktadır. Uzmanlığı olmayan muhabirler sansasyonel bir haber dili kullanarak habere ilgi çekme adına başlıkla içeriğin örtüşmediği metinler ortaya çıkarmaktadır (Taylan ve Ünal, 2017, s. 28). Sağlıkta ticarileşmenin sonucu olarak gereksiz ilaç ve tedavi tavsiyeleri sunulmaktadır. Kâr odaklı, toplum çıkarlarını gözetmeyen bir yayıncılık anlayışı benimsenmektedir. Sağlık haberlerine magazinsel yaklaşılarak çok fazla görsel malzeme kullanılarak haberin ciddiyetinden uzaklaşmaktadır. Toplumun bilincini doğrudan etkileyen sağlık haberleri magazin haffliğinde kaybolup gitmektedirler (Aksakal, 2016, s. 16-26). Oysa basın kuruluşları sağlık konusunun önemini göz önüne alarak hareket etmelidir. Ülkemizde çok satan gazetelerin sağlık köşeleri incelediğinde magazinsel ağırlıklı haberlere sıklıkla yer verildiği görülmektedir. Mevsimlere göre haberlerin içerikleri farklılaşmaktadır. Yaza girerken sağlıklı hayat için kilonun dengelenmesi gerektiğini belirten haberler ve sağlıklı beslenme üzerine sayfalar ağırlık kazanmaktadır. Cildin korunma yöntemlerine dair doktor tavsiyeleri de gazetelerde yer bulmaktadır (Karagöz, 2012, s. 185).

Yanlış haberler pek çok insanın sağlıklarını kaybetmesine neden olabilmektedir. Sağlık gazetecisi riske girmeden toplum yararını düşünerek haber içeriklerini hazırlamalıdır. Bu bağlamda gazetelerde yer alan kanser

haberlerinin doğruluğu büyük önem arz etmektedir. Haber üretiminde muhabirlerin veya basın mesupları seçim, araştırma, yeniden seçim, ayıklama, biçimlendirme ve yayım sistematığı basamaklarını takip etmesi halinde haberin doğruluğunun teyit edilebilme olasılığı arttırılmaktadır (Kart, 2018). Ayrıca 2016 yılında gerçekleşen ABD seçimlerinin ardından farkındalık ve talep kazanan doğruluk kontrolü gerçekleştirilmelidir. Sahte veya yanlış haber problemlerinin çözümünde etkili görülen doğruluk kontrolü, televizyon haber servisleri ve ana akım gazeteler haricinde Spinsanity ve Snopes gibi bağımsız kuruluşlar tarafından da yapılabilmektedir (Ünver, 2020).

Bu çalışmada Türkiye’de günlük olarak yayınlanan 4 gazetede kanser haberlerinin nasıl aktarıldığı araştırmanın konusu olacaktır. Araştırmada 2022 yılının Ekim, Kasım ve Aralık aylarındaki Hürriyet, Sabah, Posta ve Cumhuriyet gazetelerindeki kanser haberlerinin içerik analizi yapılarak Türk basınındaki sağlık gazeteciliği anlayışı ortaya konulmaya çalışılacaktır. Yüksek mortalite oranına sahip kanser hastalığının erken tanı ve teşhisine katkı sunabilmek, farkındalığın arttırılmasına bağlıdır. Farkındalık düzeyi üzerinde medyanın önemli rolü bulunmaktadır. Yasama, yürütme, yargının ardından dördüncü güç olarak nitelendirilen medya ve beşinci güç olarak tanımlanan internet oldukça geniş kitleler tarafından kullanılmaktadır. Dolayısıyla internet medyası günden güne güç kazanmakta ve toplumun kanser gibi rahatsızlıklarda farkındalık ve bilinç düzeyini arttırmaktadır (Erdoğan, 2013). Tekin vd. (2012) tarafından kanser hastalığının alternatif tıp aracılığıyla tedavisine yönelik web sitelerin incelendiği; Karagöz (2012) ve Muratdağı vd. (2019) tarafından medyada yer verilen kanserli haberlerinin değerlendirildiği çalışmalar haricinde Türkçe literatürde kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamaktadır. Güncel durumu ortaya koyması ve farkındalığı arttırmasının yanı sıra bu araştırmanın literatüre katkı sunması beklenmektedir.

1. Haber Kavramı

Dünya var olduğu andan itibaren insanoğlu merakını gidermek için bilgiye ihtiyaç duymuştur. Bu bilme isteği onu yakın ve uzak çevresindeki olayları öğrenme sürecine yöneltmiştir. İnsanlar, geçmişten günümüze geçen zaman akışında çeşitli araçlar icat ederek gelişmelerden haberdar olmaya çalışmıştır. Yazı ve matbaanın bulunuşu beraberinde gazeteyi ardından da fotoğraf, telsiz, radyo ve televizyon gibi iletişim araçlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Birtakım olaylar, toplumun içerisinde yaşayan bireylerin hayatını olumlu ve olumsuz şekilde etkilemektedir. Söz konusu olay ve gelişmeler kitle iletişim araçları vasıtasıyla halka iletilmektedir. İletilen bu metinler haber olarak adlandırılmaktadır. Demokratik sistemde yaşayan bireyler için vazgeçilmez olan hak ve özgürlüklerin ilki, ülkesinde ve dünyada olup bitenleri öğrenme ihtiyacıdır. Bu bağlamda haber, insanların direkt bilgilenebilmesini sağlayan bir iletişim metnidir (Gönenç, 2004, s. 81).

Önceleri gemi kaptanları ve tüccarlar vasıtasıyla halka ulaştırılan haberler, 17. yüzyıla gelindiğinde işi gazetecilik olan kişilerin çabalarıyla kitlelere aktarılır hale gelmiştir. Basının Avrupa’da gelişim göstermesinin ana etkenlerinden biri ticaretin bu bölgelerde aktifleşmesi ve ülkelerin sömürgelerindeki ticari faaliyetleri haber mektupları aracılığıyla öğrenme isteğidir. 14. yüzyılda haber kağıtları ile haber mektupları değişik hizmetler için kullanılmıştır. Bilgi taşıma işlevleri gören haber kağıtları, aristokraziyle ilgili bilgileri iletirken haber mektupları burjuvazinin ticari problemleri aktarmasına katkı sunmuştur. 17.yüzyılda ise ilk kitle iletişim aracı olarak Avrupa’da gazete yayımlanmaya başlamış, toplumun bilgi ve haber alma ihtiyacını karşılamaya başlamıştır. Dolayısıyla gazetelerin insanoğluna bilgi götürmesi geçmişten günümüze ulaşan kuşkusuz önemli bir toplumsal hizmettir (Tokgöz, 2017, s. 69).

Yazılı ve elektronik araçlardaki gelişmeler toplumların haber alma gereksinimini kolaylaştırmasıyla birlikte gazetecilik mesleğinin de muhabirler tarafından profesyonel bir şekilde yapılmasının önünü açmıştır. Muhabir, bir olayın haber olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ya da o olayın habere dönüştürülmesine karar veren kişidir. Tecrübesi ve donanımıyla muhabir, haber hazırlarken hangi konuların seçileceğini ve hedef kitlenin daha az ilgisini çeken bir konuya nasıl dikkat çekileceğini belirlemektedir. Muhabirlerin bakış açısıyla kaleme alınan haberler basın aracılığıyla daha önce kim oldukları bilinmeyen binlerce ve milyonlarca okura aktarılmaktadır (Avcı, 1990, s. 96).

Ticaretin gelişmesi ve teknolojinin ilerlemesiyle hızlı bir yaşama geçiş yapan insanoğlu, basılı yayınlara ek olarak bilgisayar üzerinden internet aracılığıyla sınırsız bilgiye ulaşmanın kolaylığına kavuşmuştur. Habere ulaşmak için gazeteleri tercih etmek yerine günümüzde dijital teknoloji daha fazla talep edilir olmuştur. Akıllı telefonlar ve

bilgisayarlar kullanılarak anında habere erişim imkanı doğmuştur. Az zaman harcayarak çok fazla bilgi edinmek isteyen yeni dönem insanı, ilgi duyduğu konuları internet ortamında araştırarak çevresiyle paylaşabilir duruma gelmiştir (Demirhan, 2020, s.64-66).

Dünyada ve ülkemizdeki anlık gelişmelerin medya aracılığıyla halka aktarılması haber olarak nitelendirilmektedir. Haber kavramının çeşitli tanımları bulunmakla birlikte çoğunlukla yeni ve daha önce işitilmemiş bilgiler olarak tarif edilmektedir. Toplumun ilgisini çeken güncel olayların doğru ve tarafsız bir biçimde kamuoyuyla paylaşılmasıdır. Ancak beklenmeyen veya işletilmeyen bilgi, durum ve olaylar haricinde rutine yönelik içerik sunabilen, daima güncel ve yeni özellik taşıyan, kamuoyunu bilgilendirmek suretiyle kitle iletişim araçlarında yer bulan haber, profesyoneller tarafından üretilmelidir (Demirhan, 2020, s. 7).

Bir diğer yönden alanın profesyonellerinden biri olan gazeteciler dahi haber tanımı üzerinde ortak bir fikre varamamıştır. Birçoğu yapılan tanımı kabul etmezken, bir kısmı haber kavramının kesin olarak tanımlamayı mümkün görmemektedir. Fakat iki görüş de doğru değildir. Gazetecilere göre pek çok şeyin haber değeri vardır. Onlara göre toplumda konuşulan belli kriterlere sahip her şey haber olabilir (Demirkent, 1982, s. 239).

Haberin özünde yaşama dair gelişmeler vardır. Haber, kişilere ulusal ve uluslararası konular hakkında bilgi vermektedir. Haberler çoğunlukla bilgilendirici, eğitici, eğlendirici içeriklerden oluşmaktadır. Bir haberin meydana geliş sürecine çalışanların mesleki tecrübelerinden dünyaya bakış açılarına ve çalıştıkları kurumun yayın politikasına kadar pek çok kriter etki etmektedir (Çilek, 2019, s. 10). Haber hangi amaçla meydana getirilirse getirilsin doğru, güncel, kesin ve sade bir anlatımla yazılmalıdır. Toplumun bütününün dikkatini ve ilgisini çekmesinin haricinde farklı bir şeylerin ön plana çıkarılması söz konusu olmalıdır. Doğal afetlerden, seçim sonuçlarına, iklim değişikliklerinden, spor etkinliklerine kadar değişik haber konuları kişilere önemli bilgiler vererek tarihe not düşmektedir (Çetinkuş & Keleş, 2017, s. 26).

Geçmişte olan, şu an devam eden ve gelecekte de olma ihtimali öngörülen olaylar haber kapsamına girebilmektedir. Muhabirler de olay yerine giderek burada topladıkları bilgileri okurlarına ve izleyicilerine aktarmaya çalışmaktadır. Yaşamla toplum arasında kuvvetli bir bağlantı sağlayan iletişim unsuru olarak haber, günümüzde olduğu gibi gelecekte de önemini devam ettirecektir. Çünkü halkın bilgi ihtiyacını gideren, sorularına cevap veren kamuoyu adına yapılan bir çalışma niteliği mevcuttur (Kars, 2015, s. 8).

Haberler editöryal süreçlerden geçerek medya kuruluşlarının yayın politikasına göre şekillenmektedir. Bu sayede kamuoyu da etrafında olup bitenlerden haberdar olarak olaylara yönelik bir tutum sergilemektedir. Hızlıca kamuoyuyla paylaşılan bu bilgileri öğrenen halk, yanlışı ve doğruyu ayırt etme konusunda bilinçlenmektedir.

2. Sağlık Haberciliği

Günümüzde sağlık haberlerinin önemi gittikçe artmaktadır. Bireyler kitle iletişim araçlarından sağlıkla ilgili haberleri daha dikkatli takip eder duruma gelmişlerdir. Medyada beslenme, kilo sorunu, çocuk psikolojisi, kanser, cinsellik, bulaşıcı hastalıklar ve cilt problemleri gibi sağlıkla ilgili birçok konu haber yapılabilmektedir. Bu nedenle sağlıkla ilgili verilen bilgilerin doğruluğu kamuoyu için yaşamsal öneme sahiptir.

Sağlık haberlerinin geniş kesimleri sağlıkla ilgili yaklaşımlarda bilgilendirmek, duyarlılık oluşturmak gibi görevleri vardır. Bir konunun sağlık haberi olarak ele alınabilmesi için birtakım özellikleri bünyesinde taşıması gereklidir. Sağlık haberleri genel haberlerle benzer özellikler taşısa da tıbbi konuların haber olarak gazetelerde yer alması için bir uzmanlığa gereksinim vardır. Bu yüzden sağlık haberciliği de uzman gazeteciliğin bir dalı olarak düşünülmekte ve okurlar tarafından takip edilen sağlık haberleri bireyin sağlığa bakışını değiştirmektedir (Utma, 2017, s. 599).

Son yıllarda yapılan incelemelerde sağlık haberleri, yerel ve siyasi haberlerin ardından en çok okunan metinler olarak belirtilmektedir (Işıklar, 2011, s. 115). Okuyucu ve izleyicilerin büyük çoğunluğu basın vasıtasıyla sağlık haberlerinden edindikleri bilgilerle kendilerine teşhisler koymakta hatta başkalarına tavsiyeler vermektedir. Bu nedenle sağlık haberlerinin okurlarda yarattığı algı, suiistimalden uzak olmalı, sağlık haberleri ciddi bir kontrolden geçirildikten sonra yayınlanmalıdır (Utma, 2017, s. 599). Toplumun sağlığını ilgilendiren bilgilerin doğruluğu-

na da dikkat edilerek yanlış yorumlardan kaçınılmalıdır. Geçmiş yıllarda önemli bir alan olarak görülmezken günümüzde uzmanlık isteyen bir dal olarak kabul gören sağlık haberciliği, sürecin henüz başında olunması nedeniyle gerekli özeni görmemektedir (Kumbasar, 2006, s. 21).

Geçmişte sağlık haberlerini daha çok eğitimli nüfusun takip ettiği düşünülürken, günümüzde her kesimin ilgisine nail olduğu belirtilmektedir. Sağlığın ön plana alınması neticesinde yaşam süresi beklentisi artmaktadır. Ayrıca gelir düzeyinin çoğalması ve hayat kalitesinin artışının da etkisiyle sağlık haberleri gazetelerde daha fazla yer almaktadır (Kaya, 2022, s. 5; 16-17). Önemsenen sağlıklı yaşamdan dolayı basında sıkça görülmeye başlanan sağlık haberleri, faaliyet gösteren çok sayıda sağlık dergisinde okunmaktadır. Ayrıca gazeteler ve kadın dergileri de sağlıkla ilgili konulara çok fazla yer vermektedir. Birçok gazete okurları için yalnızca sağlık konulu sayfalar düzenlemektedir. Gazeteler toplumu sağlıkla ilgili konular hakkında bilgilendirirken güncel sağlık gelişmelerini aktararak sağlık bilincinin oluşmasına katkı sunmaktadır (Dizdar, 2002, s. 314-315).

Sağlık haberlerinin gazetelerde daha sık yer alması ve bilinç artışı, toplumdaki tüketim önceliklerinin de farklılaşmasına yol açmaktadır. Örneğin gazetelerde çıkan kolesterol yüksekliğinin kalp krizi ve kalp hastalıklarını tetiklediği yönündeki haberlerin et ve yumurta gibi hayvansal gıdaların tüketimini azalttığı ileri sürülmektedir. Bu durum sağlıklı beslenmede organik gıdanın önemine değinilmesi ile tüketim alışkanlıklarının değişebileceğini göstermektedir (Temsili vd., 2012, s. 52-53).

Sağlık haberlerinin önceliği kamuoyunu bilgilendirmektir. Sağlık haberleri halkta bilinç uyandırmalı ve gerekli görüldüğü zamanlarda halkı sağlıklı bir yaşam sürmek için neler yapılması gerektiği hakkında uyarmalıdır (Yıldırım, 2017, s. 7). Sağlık gazeteciliğinde ana hedef; sağlıkla ilgili bir konuyu veya bir olayı gerçeklikten uzaklaşmadan insanların kavrayacağı bir şekilde haber metnine dönüştürmektir. Gazeteciler sağlık haberi hazırlarken topluma boş umutlar aşılayacak veya toplumu paniğe sevk edecek haberlerden uzak durmalıdır (Köse, 2022, s. 28).

Sağlık haberlerinde okurun ilgisini çekmek adına kaynak kişilere yer verilmeden haberin yazılması günümüzde yapılan yanlışların başında gelmektedir. Gazeteciler bu tür haberlerin neticesini düşünmeden haberini oluşturmaktadır ve farkında olmaksızın kişilerde umut veya umutsuzluk yaratabilmektedir. Hastalığın tedavisi sürecinde yeni bulunan ilaçlarla ilgili yapılan haberlerle hastalar hayal kırıklığına uğratılabilmektedir. Bu gibi durumlar bir ilacın hasta üzerinde oluşturacağı olumlu veya olumsuz etkilerden bahsetmeden önce yan etkilerinden anlaşılır bir üslupla kişilere söz edilmesini dahi gerekli kılmaktadır (Yıldız & Tanyıldızı, 2018, s. 138).

Sağlık alanındaki yeni gelişmeler gazeteler aracılığıyla kitlelere duyurulmalıdır. Halka bilgilerin ulaştırılması için basın sorumluluk duygusuyla hareket etmesi önemlidir. Bu bağlamda sağlık haberciliği, insanların ve toplumun yaşamını sağlıklı devam ettirebilmesi için üzerinde özenle durulması gereken uzmanlık isteyen bir haber dalıdır (Öğüt, 2013, s. 6).

Sağlık haberciliğinde etik kuralları uygulayabilmek için sosyoloji, sosyal-psikoloji ve psikoloji alanlarından yararlanmak gerekmektedir. Sağlık iletişimi ve haber üretim süreci; kişisel mahremiyeti korumayı, taraflara zarar getirmemeyi ve kişisel çıkarları da gözetmeyi temel prensip olarak görmelidir. Sağlık bilimi ve ilaç konularının ekonomi-politiği nedeniyle haber kaynağı ve haberci arasındaki diyalog tekrardan sorgulanmalıdır (Geçer, 2018, s. 177).

2.1. Sağlık Haberciliğinde Uzmanlaşma

19. yüzyıldan günümüze ulaşan bir habercilik pratiği olarak sağlık haberciliği kamu sağlığını tümüyle etkilemektedir. İlk Türkçe gazete olan Takvimi Vaka-i ile başlayan sağlık haberciliği faaliyetleri, kamuya aktarılan sağlık doğrultusundaki gelişmelerin benimsenmesinde önem arz etmektedir (Maden, 2013, s. 205). Dolayısıyla muhabir tarafından verilen bilgiler toplum tarafından okunacağı ve benimseneceği için doğru olmalıdır. Sağlık ve tıp üzerine yazılan haberler gerçeği çarpıtmadan aktarılmalı ve toplumu yanıltmayan bilgi sunumu için uzmanlaşmış gazetecilerin kontrolünde kaleme alınmalıdır (Süttaş, 2007, s. 193).

Yanlış bilgi, okuyucu ve izleyiciyi zor duruma düşürebilmektedir. Bu nedenle muhabir bir hekim düzeyinde olmasa dahi tıp alanında yeterli düzeyde donanıma sahip olmalıdır. Bunun için hazırlayacağı haberinin ko-

nusuyla ilgili derin okumalar gerçekleştirmelidir. Sağlık üzerine yazılan haberleri, makaleleri ve kitapları okuyarak gelişmeleri hedef kitlesine aktarmalıdır.

Tıbbi konularda düşük düzeyde bilgi sahibi olan muhabirler, bireysel çalışmaların haricinde tıbbi eğitim almalıdır. Böylece kaliteli ve doğru sağlık haberleri yaparak toplumun sağlığını olumlu yönde etkilemek mümkün olmaktadır (Kaytaz vd., 2015; Maden, 2020).

Sağlık muhabiri kamunun çıkarı doğrultusunda haberlerini yazmalıdır. Sağlık alanında en önde gelen unsur habercinin bu alanla ilgili merak duygusunun olmasıdır. Alanla ilgili gelişmeleri yakından gözlemleyen sağlık habercisi, bilgilerin doğruluğunu teyit edip haber kaynağının söylediklerini değerlendirerek haberini geniş bir bakış açısıyla okuruna iletmelidir (Whelan, 2005, s. 52).

Tedavi gören, hastane koridorlarında bekleyen binlerce insanı ilgilendiren haberlerin uzman gazeteciler tarafından kaleme alınması tercih edilmelidir. Kesin çözüm, mucize tedavi gibi başlıklı haberler üzerinden beklenti yaratılarak insanlar hayal kırıklığına uğratılmamalıdır. Çok sayıda alanda uzmanlaşmanın önemli olduğu gazetecilik mesleği, insan sağlığını doğrudan etkileyebildiği için diğer alanlardan daha yüksek düzeyde ve öncelikli uzmanlaşmaya ihtiyaç duymaktadır. Uzmanlaşma sürecinde yapılan hataların minimizasyonu için uzmanlaşma hızı önemlidir. Ayrıca sağlık haberciliğinde görülen problemlerin başında sektörün istihdam planlamasındaki hatalar yer almaktadır. Bir diğer problem ise iletişim fakültelerindeki gazetecilik bölümlerinin ders müfredatlarında uzman gazetecilik derslerinin yetersizliğidir. Bu durum medyadaki sağlık haberlerinin içeriğini yetersiz kılmaktadır. Haberlerin doğruluğu açısından da kaynak kişi ve kuruluşların niteliği önem arz etmektedir (Yıldırım, 2013, s. 432).

Herkesin her konu hakkında bilgi sahibi olması mümkün değildir. O yüzden sağlık muhabiri seçtiği konuya yoğunlaşarak derinlemesine araştırma yapmalıdır. Deneyimsiz gazetecilerin özensizce kaleme aldığı haberler istenmeyen durumları karşımıza çıkarabilir. Bozulan sağlıklarını düzeltmek isteyen kişiler kaynak dahi gösterilmeyen haberlerdeki bilgilerle yanlış tedavi yoluna gidebilirler. Daha sonra sonuçları kestirilemeyen bir manzarayla karşılaşabilirler. Bu bağlamda sağlık haberleri bilgili ve deneyimli uzman gazeteci ve haberciler tarafından oluşturulup okura servis edilmelidir. Bu durum hem gazetecinin hem de toplumun faydasıdır.

Gazetenin istihdam etmek istediği muhabir belli bir konuda uzmanlığı bulunan gazetecedir. Sağlık muhabirleri haberler arasında ilişkiler kurarak, tahmin ve ihtimaller üzerine eğilerek çıkardıkları analizleri okurlarıyla doğru bir şekilde paylaşmalıdırlar (Erdoğan, 2007, s. 54).

3. Sağlık Haberciliğinde Magazinleşme

Magazin haberleri hafif içerikli, okuyucuyu sıkmayan eğlence merkezli metinlerdir. Haberlerde sunulan bilgiler daha çok yaşamın ciddi konularından uzaktır. Magazin sözcüğünün kökenine indiğimizde içinde birçok şeyin bulunduğu dükkân anlamındadır. Gazetelerin magazin sayfalarını incelediğimizde buradaki haberlerin bol fotoğraf ve az metinle hazırlandıkları görülmektedir.

Fransızcaya geçen magazin sözcüğü Arapça mahzen anlamına gelen “mahazin” (mahzenin çoğulu) sözcüğünden ortaya çıkmıştır. Fransızca’da dükkân anlamına gelen ve ardından 1830’lardan sonra eğlendirirken bilgi vermeyi hedefleyen gazetecilik şekli olarak tanımlanmıştır. Günümüzde gazetecilik bağlamında magazin kavramı büyük bir alana hitap etmektedir. Kitleleri eğlendirmeyi amaçlayan magazin gazeteciliği her çeşit konuyu kapsayan yayınlardan oluşmaktadır. Dükkânda çok çeşitli ürünlerin satılması gibi magazin sözcüğünün de dükkân anlamında kullanılması ve içerisinde farklı konuları barındırması bu benzerliği göstermektedir (Dağtaş, 2006, s. 101).

Magazin haberlerinin Türkiye’de gelişimi 1980 sonrasına denk gelmektedir. 1980’li yıllarda Özal ile başlayan neo-liberalizm anlayışı gazeteciliği de maddi unsurların ön plana çıktığı bir sisteme dönüştürmüştür. Magazin haberleri bu süreçte yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Bu yıllarda siyasi konulardan bunalan ve askeri darbenin getirmiş olduğu bazı yasaklardan uzaklaşmak için basın magazin ağırlıklı konulara yönelmiştir.

Basının toplumsal sorumluluk anlayışı 1980 sonrası yaşanan gelişmelerle sona ermiştir. Topluma bilgi ve fikir akışını sağlayan sistem tamamen değişikliğe uğramıştır. Gazetelerin, dergilerin sayfa sayısı radyo ve televiz-

yonların yayın süreleri artmıştır. Ne yazık ki bu değişiklik bilgi ve haber aktarımına yansımamış medyada yer alan bilgi ve haberlerin süreleri sayfa sayıları aşağıya çekilmiştir. Medyada eğlence içerikli haberler birinci sırada yer almıştır (Kaya, 2016, s. 299).

Magazin haberlerinin baş aktörleri genellikle ünlü kişilerden oluşmaktadır. Bu kişilerin özel yaşamları mercek altına alınarak renkli fotoğraflarla, başlıklarla okurun ilgisi haberlere çekilmeye çalışılmaktadır. Magazin haberlerinin öznesi olan kişilerin yaşam alanları, eğlendikleri mekânlar, alışveriş yaptıkları mağazalar, arkadaşlık ilişkileri haberlerin çekim merkezi haline gelmiştir. Tüketim toplumunun var olmasına katkı sunan bu haberler günlük yaşamın sorunlarından kaçmak isteyen okurlar tarafından özenle takip edilmektedir. Okurun merak duygusuna hitap eden, eğlenceli vakit geçirmesini sağlayan magazin haberleri hedef kitlesini karamsarlıktan kurtarıp onların psikolojisini rahatlatmayı amaçlamaktadır.

Magazinleşme diğer anlamıyla tabloidleşme kavramı, daha fazla sayıda kişiye erişmek için reklam verenlerin katkısıyla medyanın ticari bir faaliyet alanına dönüşünün sonucunda doğmuştur. Literatüre giren bu kavram; gazetelerin aşağı yukarı yüzyıl kadar önce çok sayıda okuyucuya ulaşan spor ve eğlence, çizim ve sıradışlıkları ön plana alan bölüm eklemeleriyle var olmaya başlamıştır. Bu zaman zarfında bütün bilgi ve haberlerin satılabilirlikleri göz önüne alınarak tabloid gazetelerin kurulması sağlanmıştır (Bal, 2010, s. 122).

Magazin haberlerinin daha çok okunması ve izlenmesi, gazetecilikten kar elde etmek isteyen yayıncıların bu haberlere eğilmesine öncülük etmiştir. Medyada yer alan magazin haberleri ve reklamlar okuyucuya, izleyiciye farklı bir yaşam tarzı göstererek kendi kültürüne yabancılaşmasına neden olmuştur. Medya aracılığıyla yeni yaşam tarzlarının ortaya çıkmasıyla okuyucu ve izleyici bu kültürü taklit etmiştir. Geleneksel örf ve adetlerinden uzaklaşarak, eğlence ve tüketim merkezli anlayışı benimseyerek yaşamını o yönde düzenlemeye başlamıştır. Bu değişiklik sağlık haberlerine de yansarak tüketimi teşvik eden estetik, güzellik, diyet gibi konuları kapsayan haberler gazete sayfalarında okuyucuyla buluşmuştur. Popüler doktorların açıklamaları da magazinsel anlatım ve fotoğraflarla desteklenerek okuyucunun dikkati habere çekilmeye çalışılmıştır. Sağlık haberleri sayesinde ünlü doktorlar sayfaların aranan yüzleri haline gelmişlerdir.

Toplum yararını dikkate alması gereken sağlık haberciliği magazinleşmenin etkisi altında kalmıştır. Sağlık haberlerinde sansasyon ve magazin ağırlıklı bir üslup yaygınlık kazanmıştır (Taylan & Ünal, 2017, s. 33).

Sağlık haberlerindeki ciddiyet arka planda bırakılarak magazin haberlerinin eğlenceli tarafı haberlerin ana unsuru olmuştur. Gazetelerin sayfalarındaki sağlık haberlerinin içerikleri de mevsimsel değişikliğe uğrayabilmektedir. Yaz aylarında kilolardan kurtulmanın yollarını gösteren zayıflama haberleri ve güneşe karşı cildimizi korumanın yöntemleri, kış aylarında ise soğuklara karşı bitkisel çaylar ve vitaminlerin tüketimi ayrıntılı olarak haberlerde işlenmektedir. Günümüzde sağlık haberleri sadece kişilerin sağlığını önceleyerek kaleme alınmamaktadır. Sağlık sektörünün ticari bir faaliyete dönüşmesiyle haberlerin içerikleri de kırışıklık kremi, botox vs gibi tüketimi teşvik eden, toplum yararından önce sansasyonel ifadelerin sıklıkla geçtiği bilimsel kaynaklardan uzak metinlere evrilmiştir.

Basında yer alan sağlık haberlerinin pek çoğu mucize tedavileri ya da yeni buluşları okurlarına aktarmaktadır. Haberlerde başlıkla içeriğin birbiriyle örtüşmediği durumlar da olabilmektedir. Başlık iyimserliği ifade eden abartılı bir anlatımdan oluşurken içerikte ise başlığa denk düşmeyen zayıf bilgiler yer almaktadır (Yıldız, 2006, s. 51).

4. Yöntem

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye’de sağlık haberciliği bağlamında farklı yayın anlayışına sahip gazetelerde yer alan kanser haberlerini incelemek ve gazetelerde yer alan kanser haberlerini içerik özellikleri ve yapısal özellikleri açısından karşılaştırmaktır. Gazetelerin seçiminde tirajlarının yanı sıra, gazetelerin yayın politikalarının da farklı olmasına dikkat edilmiş, böylece gazetelerin kanser haberlerindeki içerik özellikleri ve yapısal özellikleri arasındaki farkların ortaya konulmasına çalışılmıştır.

Çalışmada Ekim 2022 ile Aralık 2022 tarihleri arasında üç aylık dönemde Türkiye’nin farklı yayın politikalarına sahip Cumhuriyet, Hürriyet, Posta ve Sabah gazetelerinde yer alan 40 kanser haberi geriye dönük olarak

incelenmiştir. Kanser ile ilgili haberler aranırken, gazetelerin sağlık kategorileri yerine tüm arşivleri taranmıştır. Bu işlem için; “kanser”, anahtar kelimesi kullanılmıştır. Bu doğrultuda çalışmada aşağıdaki soruların yanıtları aranmıştır:

- Gazetelerde yer alan kanserle ilgili haberlerin yapısal ve içeriksel özellikleri nelerdir?
- Gazetelerde yer alan kanserle ilgili haberlerin yayın türüne göre dağılımı nasıldır?
- Gazetelerde yer alan kanserle ilgili haberlerde yardımcı unsur kullanımı mevcut mudur?
- Gazetelerde yer alan kanserle ilgili haberlerin sayfa konumu farklılaşmakta mıdır?
- Gazetelerde yer alan kanserle ilgili haberlerin kaynağa göre dağılımı nasıldır?
- Gazetelerde yer alan kanserle ilgili haberlerin bilgi kaynağına göre dağılımı nasıldır?
- Gazetelerde yer alan kanserle ilgili haberlerde belirli kanser türlerine vurgu söz konusu mudur?
- Gazetelerde yer alan kanserle ilgili haberlerin haber kategorisine göre dağılımı nasıldır?
- Gazetelerde yer alan kanserle ilgili haberlerin başlık ve içerik uyumu mevcut mudur?

Çalışma kapsamında kanser haberleri içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizini ilk kez sistematize eden Berelson’a (1984, s. 18) göre, yazılı iletişimin içeriğini nesnel, sistematik ve niceliksel olarak belirleyen bir analiz yöntemidir. Başka bir deyişle içerik analizi, sosyal gerçekliğin anlamlı içeriğinin özelliklerinden içeriğin spesifik olmayan özellikleri hakkında sonuçlar çıkararak sosyal gerçekliği araştıran bir yöntemdir (Gökçe, 2006, s. 18). İletişim araştırmalarında kullanılan en yaygın yöntem olarak metin içeriğinin gerçekliğini analiz etme ve sonuç çıkarma imkanı sağlamaktadır (Yıldırım, 2015, s. 105). İletişim çalışmalarında içerik analizinin ilk aşaması medya içeriğinin sağlanmasıdır. Bu çalışmada da medya içeriği Ekim 2022 ile Aralık 2022 tarihleri arasında Türkiye’de yayınlanan Cumhuriyet, Hürriyet, Posta ve Sabah gazetelerinde yer alan 40 kanser haberi ile sınırlandırılmıştır. Ardından haberlerin nitel ve nicel analiz tabloları oluşturulmuştur. Böylece haber iletileri, analize uygun hale getirilmiştir. Bu durum gazete haberleri için iletilerin çok yönlü değerlendirilmesine olanak tanımıştır. Hazırlanan tablolar ve kodlama ölçeği uzman görüşüne sunulmuş, geri bildirimler doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Son şekli verilen kodlama cetveli iki bölümden oluşmaktadır. Kodlama cetvelinin ilk bölümünde gazetelerde yer alan kanser haberlerinin yapısal özellikleri incelenmiştir. Bu bölümde yayın türü, yardımcı unsur, metnin yayınlandığı sayfadaki konumu, haberin kaynağı ve bilgi kaynağı yer almaktadır.

İkinci bölümde gazetelerde yer alan kanser haberlerinin içerik özellikleri incelenmiştir. Bu bölümde kanser türü, haber konuları, haberin kategorisi, haber başlığının tonu, başlık ve içerik uyumu yer almaktadır. Bu kısıtlamalar dahilinde, çalışmanın alt problemlerinde belirlenen ana kategoriler doğrultusunda doğrudan kanserle ilgili 40 haber içerik analizine tabi tutulmuştur. Son aşamada ise SPSS paket programı kullanılarak kodlama ölçeğinden elde edilen sonuçların yüzdeleri alınarak frekans tabloları derlenmiş ve sonuçlara göre yorumlanmıştır.

5. Bulgular

5.1. Gazetelerde Yer Alan Haberlerin Yapısal Özellikleri

Araştırma kapsamında ilk olarak gazetelerde yer alan kanser haberlerinin yapısal özellikleri incelenmektedir. Bu doğrultuda haberlerin yapısal özelliklerini yansıtan yayın türü, yardımcı unsur, metnin yayınlandığı sayfadaki konumu, haberin kaynağı ve bilgi kaynağı gibi kategoriler ayrı ayrı ele alınmaktadır. Kanser haberlerinin yayın türüne göre dağılımları Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1: Kanserle ilgili haberlerin yayın türüne göre dağılımı

			Gazete				Toplam
			Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah	
Yayın Türü	Haber	f	5	6	6	8	25
		%	50,0%	60,0%	60,0%	80,0%	62,5%
	Köşe yazısı	f	3	1	-	-	4
		%	30,0%	10,0%	-	-	10,0%
	Söyleşi	f	2	-	2	2	6
		%	20,0%	-	20,0%	20,0%	15,0%
	İlan	f	-	3	2	-	5
		%	-	30,0%	20,0%	-	12,5%
Toplam		f	10	10	10	10	40
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gazetelerde yer alan kanser içeriklerinin yayın türüne göre dağılımı inceleniğinde içerikler genellikle haberlerden oluşmaktadır (f=25, %62,5). Haber türünün dışından en çok yer verilen içerikler söyleşi (f=6, %15), ilan (f=5, %12,5) ve köşe yazısıdır (f=4, %10). Haber içerikleri içerisinde ağırlığı en yüksek yayın türü olan haber, en çok Sabah gazetesinde yer almıştır. Sabah gazetesinde yer alan kanser içeriklerinin %80’i (f=8) haber türündedir. Diğer taraftan haber içerikleri içerisinde ağırlığı en düşük olan yayın türü ise köşe yazısıdır. Haber içerikleri içerisinde ağırlığı en düşük yayın türü olan köşe yazısı, en çok Cumhuriyet gazetesinde yer almıştır. Cumhuriyet gazetesinde yer alan kanser içeriklerinin %30’u (f=3) köşe yazısı türündedir. Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin yapısal özellikleri bağlamında ele alınan bir başka kategori yardımcı unsurdur. Bu kategoride haber içeriklerinde metne yardımcı unsur kullanılıp kullanılmadığı incelenmektedir. Bu doğrultuda kanser haberlerinin kullanılan yardımcı unsura göre dağılımları Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2: Kanserle ilgili haberlerde yardımcı unsur kullanımına göre dağılımı

			Gazete				Toplam
			Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah	
Yardımcı Unsur	Resim / Fotoğraf	f	5	10	10	10	35
		%	50,0%	100,0%	100,0%	100,0%	87,5%
	Çizelge/ Grafik	f					0
		%					0
	Yok	f	5	-	-	-	5
		%	50,0%	-	-	-	12,5%
Toplam		f	10	10	10	10	40
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Haberlerin metne yardımcı unsur kullanımına göre dağılımına bakıldığında gazetelerde kanserle ilgili içeriklerde yardımcı unsur olarak sadece Resim / Fotoğraf kullanılmaktadır (f=35, %87,5). Hürriyet, Posta ve Sabah gazetelerinde yer alan haberlerin tamamında yardımcı unsur olarak Resim / Fotoğraf kullanılmış iken Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberlerin yarısında Resim / Fotoğraf kullanılmıştır (f=5, %50). Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberlerin %50’sinde (f=5) herhangi bir yardımcı unsura rastlanmamıştır. Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin yapısal özellikleri bağlamında ele alınan diğer bir kategori metnin yayınlandığı sayfadaki konudur.

Bu kategoride haberin sayfadaki konumundan hareketle gazetenin o konuya atfettiği önem incelenmektedir. Bu doğrultuda kanser haberlerinin metnin yayınlandığı sayfadaki konumuna göre dağılımları Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3: Kanserle ilgili haberlerin sayfa konumuna göre dağılımı

			Gazete				Toplam
			Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah	
Metnin Yayınlandığı Sayfadaki Konumu	Üst	f	-	1	3	4	8
		%	-	10,0%	30,0%	40,0%	20,0%
	Alt	f	9	9	5	6	29
		%	90,0%	90,0%	50,0%	60,0%	72,5%
	Orta	f	1	-	2	-	3
		%	10,0%	-	20,0%	-	7,5%
Toplam		f	10	10	10	10	40
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kanser haberlerinin metnin yayınlandığı sayfadaki konumuna göre dağılımına bakıldığında gazeteler kanser içerikli haberlere genellikle sayfanın altında yer vermektedirler (f=29, %72,5). Kanser haberlerini sayfanın altında yayımlayan gazeteler içerisinde ilk sırada Hürriyet ve Cumhuriyet gazeteleri yer almaktadır. Her iki gazetede yer alan kanser haberlerinin %90'ı (f=9) sayfanın alt kısmındadır. Diğer taraftan incelenen haberlerin %27,5'i (f=12) sayfanın üst ve ortasında yer almaktadır. Sabah gazetesinde yer alan haberlerin %40'ı (f=4) sayfanın üstünde yer alırken Posta gazetesinde yer alan haberlerin %30'u (f=3) sayfanın altında yer almaktadır. Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin yapısal özellikleri bağlamında ele alınan bir diğer kategori haberin kaynağıdır. Bu kategoride haber kaynağı üzerinden değerlendirme yapılmaktadır. Bu doğrultuda kanser haberlerinin haberin kaynağına göre dağılımları Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4: Kanserle ilgili haberlerin kaynağına göre dağılımı

			Gazete				Toplam
			Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah	
Haberin Kaynağı	Gazetenin kendi haberi	f	9	8	10	8	35
		%	90,0%	80,0%	100,0%	80,0%	87,5%
	Yurt içi haber ajansı	f	1	1	-	-	2
		%	10,0%	10,0%	-	-	5,0%
	Yurt dışı haber ajansı	f	-	1	-	2	3
		%	-	10,0%	-	20,0%	7,5%
Toplam		f	10	10	10	10	40
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kanser haberlerinin haberin kaynağına göre dağılımına bakıldığında haberlerin büyük oranda gazetelerin kendi haberi olduğu anlaşılmaktadır (f=35, %87,5). Buna göre gazetelerin kanser içerikli haberleri kendi haber merkezleri gazeteleri tarafından üretilmiştir. Kanser içerikli haberleri kendi haber merkezleri tarafından üreten gazeteler içerisinde ilk sırada Posta gazetesi gelmektedir. Posta gazetesinde yer alan haberlerin tamamı gazetenin kendi haberidir (f=10, %100). Bu gazeteyi Cumhuriyet gazetesi takip etmektedir. Cumhuriyet gazetesinde yer alan

kanser içerikli haberlerin %90’ı (f=9) gazetenin kendi haberidir. Ayrıca Sabah ve Hürriyet gazetelerinde yer alan haberlerin %80’i (f=8) gazetelerin kendi haberinden oluşmaktadır. Öte yandan gazetelerin kanser içerikli haberlerine kaynaklık eden bir başka haber kaynağı yurt içi ve yurt dışı haber ajanslarıdır. İncelenen haberlerin %12,5’ine (f=5) yurt içi ve yurt dışı haber ajansları kaynaklık etmiştir. Haber içeriğinde yurt dışı haber ajanslarına en çok başvuran gazete Sabah gazetesi (f=2, %20) iken yurt içi haber ajanslarına başvuran gazeteler Cumhuriyet (f=1, %10) ve Hürriyet (f=1, %10) tir. Posta gazetesi ise haber kaynağı olarak yurt içi ve yurt dışı haber ajanslarına başvurmamıştır. Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin yapısal özellikleri bağlamında ele alınan bilgi kaynağı kategorisinde, haberde kaynak olarak gösterilen kişi veya kurumlar sorgulanmaktadır. Bu doğrultuda kanser haberlerinin bilgi kaynağına göre dağılımları Tablo 5’te sunulmaktadır.

Tablo 5: Kanserle ilgili haberlerin bilgi kaynağına göre dağılımı

Kategori			Gazete				Toplam	
			Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah		
Bilgi Kaynağı	Hasta yakını	f	1	-	1	-	2	
		%	10,0%	-	10,0%	-	5,0%	
	Sivil Toplum Örgütleri	f	3	-	3	2	8	
		%	30,0%	-	30,0%	20,0%	20,0%	
	Siyasal aktörler	f	2	-	-	-	2	
		%	20,0%	-	-	-	5,0%	
	Sağlık görevlisi veya doktor	f	-	1	1	3	5	
		%	-	10,0%	10,0%	30,0%	12,5%	
	Köşe yazarının kendisi	f	-	1	-	-	1	
		%	-	10,0%	-	-	2,5%	
	Kategori			Gazete				Toplam
				Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah	
Bilgi Kaynağı	Yabancı kişi / kurumlar	f	-	1	-	2	3	
		%	-	10,0%	-	20,0%	7,5%	
	Yabancı yayınlar	f	-	1	-	-	1	
		%	-	10,0%	-	-	2,5%	
	Hastanın kendisi	f	-	-	2	-	2	
		%	-	-	20,0%	-	5,0%	
	Kamu kurum ve kuruluşları	f	-	-	-	2	2	
		%	-	-	-	20,0%	5,0%	
	Belirtilmemiş	f	4	6	3	1	14	
		%	40,0%	60,0%	30,0%	10,0%	35,0%	
	Toplam	f	10	10	10	10	40	
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Kanser haberlerinin haberin bilgi kaynağına göre dağılımına bakıldığında haberlerin bilgi kaynağının büyük oranda belirtilmediği görülmektedir (f=14, %35). Bilgi kaynağı belirtilen haberlerde ilk üç sırada Sivil Toplum Örgütleri (f=8, %20), sağlık görevlisi veya doktor (f=5, %12,5) ve yabancı kişi / kurumlar (f=3, %7,5) yer almaktadır. Buna göre gazetelerde kanser konulu içeriklerin en çok atıfta bulunulan kaynakları Sivil Toplum Örgütleri’dir. Kanser gibi önemli bir toplumsal sorunla ilgili haberlerde konunun muhatapları olan sağlık görevlisi veya doktor ile hastanın kendisine yapılan atıflar ise sınırlıdır. Dolayısıyla kanser haberlerinin asli unsuru sağlık olsa da haberlerde uzmanlık unsuruna yer verilme oranı düşüktür.

Kanser haberlerinde kullanılan bilgi kaynaklarının gazetelere göre dağılımlarına bakıldığında bilgi kaynağı belirtilmemiş kanser haberi en fazla Hürriyet gazetesinde yer almıştır (f=6, %60). Hürriyet gazetesinin ardından bilgi kaynağı belirtilmemiş kanser haberinin en çok yayımlandığı gazete Cumhuriyet gazetesidir (f=4, %40). Sabah gazetesinde ise bilgi kaynağı belirtilmemiş kanser haberi sayısı en azdır (f=1, %10).

Gazetelerin en sık kaynak olarak belirttikleri Sivil Toplum Örgütleri bilgi kaynağına en çok başvuran gazeteler Cumhuriyet (f=3, %30) ve Posta (f=3, %30) gazeteleridir. Sivil Toplum Örgütlerinin bilgi kaynağı olarak gösterildiği haberlerde bu Sivil Toplum Örgütleri haberde örtülü reklam amaçlı olarak da yer alabilmektedir. Hürriyet gazetesi ise Sivil Toplum Örgütleri bilgi kaynağına hiç başvurmamıştır.

Kanser gibi önemli bir toplumsal sorunla ilgili haberlerde konunun muhatapları olan sağlık görevlisi veya doktor ile hastanın kendisine yapılan atıflarda öne çıkan gazeteler Sabah ve Posta gazeteleridir. Sabah gazetesinde yer alan haberlerin %30'unda (f=3) sağlık görevlisi veya doktor bilgi kaynağı olarak gösterilmişken Posta gazetesinde yer alan haberlerin %20'sinde (f=2) hastanın kendisi bilgi kaynağı olarak gösterilmiştir. Dolayısıyla kanser haberlerinde uzmanlık unsuruna en çok yer veren gazete Sabah gazetesidir.

Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin yapısal özellikleri bağlamında ele alınan bilgi kaynağı kategorisinde, haber içeriği sorgulanmaktadır. Bu doğrultuda kanser haberlerinin bilgi kaynağına göre içerik dağılımları Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6: Kanserle ilgili haberlerin bilgi kaynağına göre içerik dağılımı

Kategori	Gazete				Toplam	
	Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah		
Bilgi Kaynağı	Hasta yakını	İlaç Ücreti Ödeyememe	-	İlaç Ücretini Ödeyememe	-	2
	Sivil Toplum Örgütleri	İlaç bulamama, ücret ödeyememe, çocuklara konaklama imkanı bulamama	-	İlaç bulamama, ücret ödeyememe, cezaevinde ölüm	Ücretsiz aşı, çocuklara konaklama imkanı	8
	Siyasal aktörler	Hekim bulunmaması, bakanlık ve adli tıp koordinasyonu	-	-	-	2
	Sağlık görevlisi veya doktor	-	Covid-19'un kansere etkisi	-	Aşı ücreti kararı, Gizem Leydi, sektör	5
	Köşe yazarının kendisi		Mahkeme Kararı			1
	Yabancı kişi / kurumlar		Kansere Yenilme		10 günde 8,5 kg, Kanser ve sanat	3
	Yabancı yayınlar	-	Halka Arz	-	-	1

Hastanın kendisi	-	-	Kanserde Gerileme, Virüs Gündemi	-	2
Kamu kurum ve kuruluşları	-	-	-	Yapay Burun, Filtre Kahve Mucizesi	2
Belirtilmemiş	Erken Tanı, Bütçe, İlaç Yokluğu, Randevu Problemi	İlaç Karaborsası, Hekimin Ölümü, Eczaneden İlaç Krizi, Sabah Baş Ağrısı, Protez Burun, Erken Teşhis	Randevu Problemi, Bel Ağrısı, Romatizma	Sahte İlaç Çetesi Çökertme, Lenfoma, Egzersiz Etkisi,	14
Toplam	10	10	10	10	40

Görüldüğü üzere içerikler oldukça farklıdır. Ancak Cumhuriyet ve Posta gazetesinin, Sabah ve Hürriyet gazetelerinin içerikleri benzerlik göstermektedir.

5.2. Gazetelerde Yer Alan Haberlerin İçeriksel Özellikleri

Araştırma kapsamında ikinci olarak gazetelerde yer alan kanser haberlerinin içeriksel özellikleri incelenmektedir. Bu doğrultuda kanser türü, haber konuları, haberin kategorisi, haber başlığının tonu, başlık ve içerik uyumu gibi özellikleri ayrı ayrı ele alınmaktadır.

Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin içeriksel özellikleri bağlamında ele alınan bir unsur haberin kategorisidir. Bu kategoride gazetelerde yer alan kanser haberlerinin ana konu başlıkları incelenmektedir. Bu doğrultuda kanser haberlerinin haber kategorisine göre dağılımları Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo 7: Kanserle ilgili haberlerin haber kategorisine göre dağılımı

			Gazete				Toplam	
			Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah		
Haberin Kategorisi	Magazin	f	3	8	6	1	18	
		%	30,0%	80,0%	60,0%	10,0%	45,0%	
	Ekonomi/Politika	f	6	-	-	1	7	
		%	60,0%	-	-	10,0%	17,5%	
	Reklam, Tanıtım	f	1	2	3	1	7	
		%	10,0%	20,0%	30,0%	10,0%	17,5%	
	Genel sağlık haberi	f	-	-	1	6	7	
		%	-	-	10,0%	60,0%	17,5%	
	Üçüncü sayfa, polis adliye	f	-	-	-	1	1	
		%	-	-	-	10,0%	2,5%	
	Toplam		f	10	10	10	10	40
			%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin haberin kategorisine göre dağılımına bakıldığında gazetelerde yer alan kanser haberleri ağırlıklı olarak magazin içerikli sağlık haberleri kategorisindedir (f=18, %45). Bu durumda kanser gibi bilimsel ve somut verilerle desteklenmesi gereken önemli bir konuda gazetelerde yer alan haber metinlerinin neredeyse yarısının magazin içerikli ve kurgu ile verildiği söylenebilir. Magazin haberi kategorisinin dışında en büyük pay ise Ekonomi/Politika (f=7, %17,5), Reklam, Tanıtım (f=7, %17,5), Genel sağlık haberi (f=7, %17,5), içerikli kanser haberlerine aittir.

Haber kategorisi içerisinde ağırlığı en yüksek olan magazin içerikli kanser haberleri en çok Hürriyet gazetesinde yer almıştır. Hürriyet gazetesinde yer alan kanser haberlerinin %80'i (f=8) magazin kategorisindedir. Hürriyet gazetesinde magazin haberleri kategorisi dışında en büyük pay Reklam, Tanıtım haberlerine aittir (f=2, %20). Posta gazetesi de magazin içerikli sağlık haberleri kategorisinde en çok habere yer veren ikinci gazetedir. Posta gazetesinde yer alan kanser haberlerinin ise %60'ı (f=6) magazin haberidir. Posta gazetesinde magazin haberleri kategorisi dışında en büyük pay Reklam, Tanıtım haberlerine aittir (f=3, %30).

Diğer taraftan magazin içerikli kanser haberlerinin en az yer aldığı gazete Sabah gazetesidir. Sabah gazetesinde yer alan kanser haberlerinin %10'u (f=1) magazin içerikli sağlık haberleri kategorisindedir. Sabah gazetesinde yer alan kanser haberleri ağırlıklı olarak genel sağlık haberleri kategorisindedir (f=6, %60). Son olarak Cumhuriyet gazetesinde yer alan kanser haberleri ise Ekonomi/Politika kategorisindedir (f=6, %60).

Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin içeriksel özellikleri bağlamında ele alınan konuya uygun dağılım kategorisinde kanser haberlerinin doğrudan ilgili gelişme veya olayı konu edinmediği; haberin ana bağlantısının kanser olup olmadığı kontrol edilmektedir. Söz konusu dağılım Tablo 8'de sunulmaktadır.

Tablo 8: Kanserle ilgili haberlerin konuya göre dağılımı

			Gazete				Toplam	
			Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah		
Haber Konuları	Tanınmış kişilerin hastalıkları	n	3	4	5	1	13	
		%	30,0%	40,0%	50,0%	10,0%	32,5%	
	Kanser ile ilgili hükümet politikaları	n	6	-	-	2	8	
		%	60,0%	-	-	20,0%	20,0%	
	Faaliyet, kurum tanıtımları, tesis açılışları	n	1	3	1	-	5	
		%	10,0%	30,0%	10,0%	-	12,5%	
	Kansere karşı öneriler, önlemler	n	-	1	1	2	4	
		%	-	10,0%	10,0%	20,0%	10,0%	
	Buluş, keşif, teknik ve teknolojik gelişmeler	n	-	1	1	-	2	
		%	-	10,0%	10,0%	-	5,0%	
	Tedavi yöntem ve Teknikleri	n	-	1	1	4	6	
		%	-	10,0%	10,0%	40,0%	15,0%	
	Sağlıklı yaşam ve beslenme önerileri	n	-	-	1	-	1	
		%	-	-	10,0%	-	2,5%	
	Kanser ile ilgili riskler	n	-	-	-	1	1	
		%	-	-	-	10,0%	2,5%	
	Toplam		n	10	10	10	10	40
			%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin haber konularına bakıldığında gazetelerde yer alan kanser haberlerinde ağırlıklı olarak tanınmış kişilerin hastalık haberlerine yer verildiği görülmektedir (f=13, %32,5). Bunu kanser ile ilgili hükümet politikaları (f=8, %20), tedavi yöntem ve teknikler (f=6, %15) ve faaliyet, kurum tanıtımları, tesis açılışları (f=5, %12,5) takip etmektedir. Bu durumda kanserle ilgili daha doğrudan ilişkili haberlerin oldukça azınlıkta kaldığı söylenebilir.

Haber konuları içerisinde ağırlığı en yüksek olan tanınmış kişilerin hastalık haberleri en çok Posta gazetesinde yer almıştır. Posta gazetesinde yer alan haberlerin %50’si (f=5) tanınmış kişilerin hastalık haberlerini konu almaktadır. Posta gazetesini Hürriyet gazetesi takip etmektedir. Hürriyet gazetesinde yer alan haberlerin %40’ı (f=4) tanınmış kişilerin hastalık haberlerini konu almaktadır. Cumhuriyet gazetesi ise daha çok kanser ile ilgili hükümet politikalarını konu alan haberlere yer vermiştir. Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberlerin %60’ı (f=6) hükümetin kanser ile ilgili politikalarını konu almaktadır. Ancak bu konudaki içerikler genellikle mevcut siyasal iktidarın kanser ile ilgili politikalarını doğrudan veya dolaylı olarak eleştiren bir şekilde verilmiştir. Cumhuriyet gazetesinde doğrudan kanserle ilişkili sağlık haberleri olarak nitelendirilebilecek kansere karşı öneriler, önlemler, buluş, keşif, teknik ve teknolojik gelişmeler, tedavi yöntem ve teknikleri, sağlıklı yaşam ve beslenme önerileri ve kanser ile ilgili riskleri konu alan haberlere hiç yer verilmemiştir. Diğer taraftan Sabah gazetesinde yer alan haberlerin ağırlığı kanserle ilgili tedavi yöntem ve teknikleri konu almaktadır. Gazetede yer alan haberlerin %40’ı (f=4) kanser tedavisi yöntem ve tekniklerine ayrılmıştır. Ancak bu haberler genelde kamusal politikaları olumsuzlayan bir tarzda sunulmuştur.

Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin içeriksel özellikleri bağlamında ele alınan bir başka kategori haber başlığının tonudur. Bu doğrultuda kanser haberlerinin haber başlığının tonuna göre dağılımları Tablo 9’da sunulmaktadır.

Tablo 9: Kansere ilgili haberlerin başlık tonuna göre dağılımı

			Gazete				Toplam	
			Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah		
Haber Başlığının Tonu	Olumlu	f	2	7	10	9	28	
		%	20,0%	70,0%	100,0%	90,0%	70,0%	
	Olumsuz	f	8	3	-	1	12	
		%	80,0%	30,0%	-	10,0%	30,0%	
Toplam			f	10	10	10	10	40
			%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin haber başlığının tonuna göre dağılımına bakıldığında haber başlıkları ağırlıklı olarak olumlu tonda verilmiştir (f=28, %70). Olumlu tonda haber başlığı en çok Posta gazetesinde yer alırken (f=10, %100) olumsuz tonda başlık en çok Cumhuriyet gazetesinde yer almıştır (f=8, %80). Cumhuriyet’teki olumsuz manşetler genellikle hükümet politikalarını eleştiren haberlerdir.

Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin içeriksel özellikleri bağlamında ele alınan son kategorisi başlık ve içerik uyumudur. Buna göre kanser haberlerinin başlık ve içerik uyumuna göre dağılımı Tablo 10’da sunulmaktadır.

Tablo 10: Kanslerle ilgili haberlerin başlık ve içerik uyumuna göre dağılımı

			Gazete				Toplam
			Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah	
Başlık ve İçerik Uyumlu	Uyumlu	f	10	9	10	10	39
		%	100,0%	90,0%	100,0%	100,0%	97,5%
	Uyumsuz	f	-	1	-	-	1
		%	-	10,0%	-	-	2,5%
Toplam		f	10	10	10	10	40
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kanser haberlerinin içeriklerinin haber başlığı ile uyumu incelendiğinde neredeyse tamamının başlıkla uyumlu olduğu görülmüştür. Cumhuriyet, Sabah ve Posta gazetelerinde yer alan kanser haberlerinin tamamının içeriği ile başlığı uyumlu iken Hürriyet gazetesinde yer alan bir haberin başlık ve içeriği uyumsuzdur (f=1, %10).

Gazetelerde yer alan kanser haberlerinin içeriksel özellikleri bağlamında ele alınan bir başka kategori yer verilen kanser türüdür. Kanser haberlerinin kanser türüne göre dağılımları Tablo 11'de sunulmaktadır.

Tablo 11: Kanslerle ilgili haberlerin kanser türlerine göre dağılımı

			Gazete				Toplam
			Cumhuriyet	Hürriyet	Posta	Sabah	
Kanser Türü	Akciğer kanseri	f	2	1	1	-	4
		%	20,0%	10,0%	10,0%	-	10,0%
	Gırtlak kanseri	f	-	1	1	-	2
		%	-	10,0%	10,0%	-	5,0%
	Lösemi	f	1	2	-	1	4
		%	10,0%	20,0%	-	10,0%	10,0%
	Cilt kanseri	f	-	-	1	-	1
		%	-	-	10,0%	-	2,5%
	Kolon kanseri	f	1	-	1	1	3
		%	10,0%	-	10,0%	10,0%	7,5%
	Meme kanseri	f	-	-	1	-	1
		%	-	-	10,0%	-	2,5%
	Mide kanseri	f	-	-	-	1	1
		%	-	-	-	10,0%	2,5%
	Yumurtalık kanseri	f	1	-	-	-	1
		%	10,0%	-	-	-	2,5%
Rahim Ağzı kanseri	f	2	-	-	-	2	
	%	20,0%	-	-	-	5,0%	
Genel	f	3	1	-	-	4	
	%	30,0%	10,0%	-	-	10,0%	
Belirtilmemiş	f	-	5	5	7	17	
	%	-	50,0%	50,0%	70,0%	42,5%	
Toplam		f	10	10	10	10	40
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Haberler içeriklerinde yer alan kanser türlerine bakıldığında ilk sırayı türü belirtilmeyen kanser haberleri (f=17, %42,5) almaktadır. Türleri belirtilen kanser haberleri arasında ilk üç sırada yer alan kanser türleri ise Akciğer kanseri (f=4, %10), Lösemi (f=4, %10) ve Genel kategorideki kanser haberleri (f=4, %10) dir.

Haber içeriklerinde yer alan kanser türlerinin gazetelere göre dağılımlarına bakıldığında türü belirtilmeyen kanser haberi en fazla Sabah gazetesinde yer almıştır. Sabah gazetesinde yer alan kanser haberlerinin %70’inin (f=7) türü belirtilmemiştir. Sabah’ı Hürriyet (f=7, %50) ve Posta (f=7, %50) takip etmektedir. Cumhuriyet gazetesinde ise türü belirtilmemiş kanser haberi yer almamaktadır. Tüm gazetelerde türü belirtilmemiş kanser haberi kategorisinin dışında en büyük pay Akciğer kanseri, Lösemi ve Genel kategorideki kanser haberlerine aittir. Ancak türleri belirtilen kanser haberleri arasında ilk sıralarda yer alan Akciğer kanseri ve genel kategorideki kanser haberleri en fazla Cumhuriyet gazetesinde (f=2, %20) yer alırken Lösemi ise Hürriyet gazetesinde (f=, %20) yer almıştır.

SONUÇ

Bu çalışmada Ekim 2022 ile Aralık 2022 tarihleri arasında Türkiye’de yayınlanan ve farklı yayın anlayışına sahip Cumhuriyet, Hürriyet, Posta ve Sabah gazetelerinde yer alan kanser haberleri incelenmiş ve gazetelerde yer alan kanser haberleri yapısal özellikleri ve içeriksel özellikleri açısından karşılaştırılmıştır.

Türkiye’de ana akım medyanın önemli temsilcileri olan ve farklı yayın politikalarına sahip gazetelerinde yer alan kanser haberlerine içerik analizi uygulanan çalışmanın sonunda haberlerin kanser türüne göre dağılımları incelendiğinde, gazetelerin haber içeriğinde yer alan kanser türlerini genellikle belirtmedikleri görülmüştür. Türü belirtilmeyen kanser haberinin en fazla Sabah gazetesinde yer aldığı, Cumhuriyet gazetesinde ise türü belirtilmemiş kanser haberinin yer almadığı tespit edilmiştir. Bu sonucu destekler nitelikte bir çalışmada Muratdağı ve arkadaşları (2019), Türkiye’de medyada yer alan kanser haberlerini değerlendirdikleri çalışmalarında medyada yer alan kanser haberleri içerisinde ilk sırada türü belirtilmemiş kanser haberlerinin yer aldığını tespit etmişlerdir.

Çalışmada kanser haberlerinin içeriksel özellikleri bağlamında doğrudan kanserle ilgili bir gelişme veya olayı haber verip vermediği; haberin ana bağlantısının kanser olup olmadığını kontrol etmek amacıyla yapılan analizde gazetelerde bilimsel ve somut verilerle desteklenmesi gereken kanser gibi önemli bir konuda haber metinlerinin neredeyse yarısının magazin içerikli ve kurgu ile verildiği görülmüştür. Bu kurgunun çoğunlukla tanınmış kişilerin hastalıklarından hastalıklar, yaşam tarzı ve ünlülerin beslenmeleri ile ilgili konulara, belirli tüketim alışkanlıklarını ve günlük yaşam pratiklerini teşvik eden önerilere kadar çeşitlilik gösterdiği saptanmıştır. Bu sonucun daha önce yapılan araştırmalarla uyumlu olması, sağlık haberciliğine verilen önemin ve gösterilen özenin hala yeterli düzeye ulaşmadığını düşündürmektedir. Taylan ve Ünal’ın (2017) çalışması da bu sonuçlarla paralellik göstermektedir. Söz konusu çalışmada sağlık haberlerinin magazin içerikli bir kurgu ile aktarıldığı ortaya konulmuştur. Bu sonuçları destekler nitelikte başka bir çalışmada Posta gazetesinin okuyucunun ilgisini çekebilecek sansasyonel sağlık içerikleri ürettiği belirtilmektedir (Damlapınar & Işık, 2017). Kanserle ilgili haberlerin ağırlıklı olarak magazin içerikli yayınlanmasının, okuyucuların daha fazla ilgisini çekecek haberlerin yayınlanmasının amaçlanıyor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında ayrıca Cumhuriyet ve Sabah gazetelerinde yer alan kanser haberleri içeriklerin genellikle ekonomi/politika haber kategorisinde sunulduğu belirlenmiştir. Bu durum yayın politikalarıyla uyumlu biçimde haber sunulduğunu düşündürmektedir. Bu durum Günay (2022) tarafından yürütülen araştırmalarında gözlenmektedir. Söz konusu araştırmada gazetelerin sahip oldukları ideoloji doğrultusunda ön plana çıkarmak istedikleri bilginin altını çizdiği ifade edilmektedir. Benzer şekilde Taylan ve Ünal’ın (2017) çalışması da bu görüşle örtüşmektedir. Söz konusu çalışmada hükümete yakın yayın politikasını takip eden Sabah gazetesinde yer alan sağlık haberlerinin genellikle hükümetin sağlıkla ilgili politikalarını duyuran ve buna bağlı olarak kamusal hizmet ve kurum tanıtları ile tesis açılışlarına yer veren haberler olduğu; ancak kendisini muhalif bir gazete olarak konumlandıran Sözcü gazetesinde ise haberlerin ise genellikle hükümetin sağlıkla ilgili politikalarını eleştiren haberler olduğu bulgulanmıştır.

Çalışmada kanser haberlerinin içeriksel özellikleri bağlamında haber başlığının tonuna ve başlık ve içerik uyumuna ilişkin yapılan incelemede; haberlerin ağırlıklı olarak olumlu tonda verildiği, olumlu tonda haber başlığı-

nın en çok Posta gazetesinde yer aldığı, olumsuz tonda başlığın en çok Cumhuriyet gazetesinde yer aldığı belirlenmiştir. Bu sonuç da gazetelerin yayın politikaları arasındaki farklılık ile tutarlıdır. Diğer taraftan kanser haberlerinin içeriklerinin haber başlığı ile uyumu incelendiğinde neredeyse tamamının başlıkla uyumlu olduğu görülmüştür. Türkiye’de medyada yer alan kanser haberlerini değerlendirdikleri çalışmalarında Muratdağı ve arkadaşları (2019) da medyada yer alan kanser haber içeriklerinde başlık ve içeriğin birbiriyle uyumlu olduğunu tespit etmişlerdir.

Çalışmada kanser haberlerinin yapısal özellikleri bağlamında incelenmesi sonucunda içeriklerin yayın türünün genellikle haberler olduğu belirlenmiştir. Haber içerikleri içerisinde ağırlığı en yüksek yayın türü olan haberin, en çok Sabah gazetesinde yer aldığı ve haber içerikleri içerisinde ağırlığı en düşük yayın türü olan köşe yazısının ise en çok Cumhuriyet gazetesinde yer aldığı görülmüştür. Bu durumda araştırmaya dahil edilen ana akım gazetelerde yer alan kanser içeriklerinin büyük ölçüde haber niteliğinde olduğu, köşe yazısı niteliğinde olan kanser haberlerinin payının ise oldukça düşük olduğu görülmüştür. Yıldız’ın (2006) çalışmasında da ana akım gazetelerde yer alan sağlık içerikli haberlerin büyük ölçüde özel haber niteliğinde olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada kanser haberlerinin yapısal özellikleri bağlamında haber içeriklerinde metne yardımcı unsur kullanılıp kullanılmadığına yönelik yapılan incelemede, gazetelerde kanserle ilgili içeriklerde yardımcı unsur olarak sadece Resim / Fotoğraf kullanıldığı tespit edilmiştir. Hürriyet, Posta ve Sabah gazetelerinde yer alan haberlerin tamamında yardımcı unsur olarak Resim / Fotoğraf kullanılmış iken Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberlerin yarısında Resim / Fotoğraf kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca hiçbir haber içeriğinde kanser gibi önemli bir sağlık probleminde haber metnini destekleyici nitelikte bilimsel verilerden oluşan çizelge ve grafik kullanılmadığı saptanmıştır. Yıldız’ın (2006) çalışmasında da metne yardımcı unsur olarak grafik ve çizelge kullanım oranının %1 olduğu tespit edilmiştir. Bu durum araştırmamız sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Çalışma kapsamında kanser haberlerinin metnin yayınlandığı sayfadaki konumuna göre dağılımı incelendiğinde gazetelerin kanser içerikli haberlere genellikle sayfanın altında yer verdikleri görülmüştür. Bu sonucu destekler nitelikte bir çalışmada Doğruel ve Yüksel (2021) de sağlık içeriklerinin sayfanın ortasında veya altında yer aldığını tespit etmiştir. Yüksel’e (2012) göre bir haberin sayfadaki konumu o haber için önemlilik göstergesidir. Bu durumda kanser haberlerinin sayfanın altında yer alması haberlerin çok fazla önemsenmediği şeklinde yorumlanabilir.

Çalışma kapsamında kanser haberlerinin haberin kaynağına göre dağılımı incelendiğinde; haberlerin büyük oranda gazetelerin kendi haberi olduğu belirlenmiştir. Bu açıdan gazeteler arasında önemli bir farklılık tespit edilmemiştir. Gazetelerde bilgi kaynağının büyük oranda belirtilmediği bilgi kaynağı belirtilmemiş kanser haberinin en fazla Hürriyet gazetesinde yer aldığı ve Sabah gazetesinde ise bilgi kaynağı belirtilmemiş kanser haberi sayısının en az olduğu görülmüştür. Bilgi kaynağı belirtilen kanser haberlerinin ise çok büyük oranda bilgi kaynağı olarak bir hekim veya uzman görüşü içermediği de görülmüştür. Haberlerde sunulan kanser bilgilerinin, genellikle anonim kaynaklara atıfta bulunularak gerekçelendirildiği veya bilimsel dayanağı olmayan iddialarla kurgulandığı belirlenmiştir. Taylan ve Ünal’ın (2017) çalışması da bu sonuçlarla örtüşmektedir. Söz konusu çalışmada farklı yayın politikalarına sahip Sabah ve Sözcü gazetelerinde yer alan sağlık haberlerinde bilgi kaynağı olarak hekim ve uzman görüşüne yer verilme oranının düşük olduğu ancak Sabah gazetesinde bu oranın Sözcü gazetesine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; araştırmaya dahil edilen gazetelerde yer alan kanser haberlerinin genel sağlık haberi niteliği teşkil etmekten nispeten uzak olduğu, magazinsel haber kategorilerinin çoğunlukta olduğu ve haber dili açısından ise gazeteler arasında belirgin farklar olduğu tespit edilmiştir.

Bu sonuçlardan hareketle sağlık alanında içerik üreten gazetecilerin daha çok etkin görev ve sorumluluk alması gerektiği ortadadır. Bu doğrultuda özellikle sağlık haberi yapan gazetecilere genel sağlık eğitimi verilmesi önerilmektedir. Hatta bu durum ile aile sağlık hekimliklerinin görevlendirilmesi mümkün kılınabilmektedir. Bu çalışmada kanser haberlerinin dört gazete üzerinden incelenmesi neticesinde elde edilen sonuçlar gelecek araştırmalarda kullanılabilir. Hatta sağlık haberciliği ve sağlık haberi yapan gazetecilerin eğitimine yönelik kamuoyu araştırması gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Aksakal, T. (2016). *Yazılı Ve Elektronik Basında Haber Kalitesindeki Farklılıklar Ve Güvenilirlik Olgusu*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avcı, N. (1990). *Enformatik Cehalet*. Ankara: Rehber Yayınları.
- Bal, E. (2010). Televizyon Haberciliğinde Magazinleşme Olgusu: TRT, NTV Ve Show Tv Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 1(4), 119-138.
- Berelson, B. (1984). *Content Analysis In Communication Research*. New York: Hafner Press.
- Çetinkuş, H., & Keleş, N. (2017). *Muhabir*. Ankara: Anadolu Ajansı Yayınları.
- Çilek, E. (2019). *Haber Değeri Kriterlerinin Geleneksel ve Yeni Medya Bağlamında Karşılaştırılması: Hürriyet Gazetesi ve ensonhaber.com Örneği*. *Yeni Medya*, 2019(6), 1-19
- Dağtaş, E. (2006). *Türkiye’de Magazin Basını*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Damlapınar, Z., & Işık, U. (2017). Sağlık İçerikli Basın Haberleri ve Çocuğa Yaklaşımı: Bir İçerik Analizi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(1), 373-398.
- Demirhan, E.S. (2020). *Geleneksel Medyadan Yeni Medyaya Geçişte Habercilik: İnternet Gazeteciliğinde Haber Üretim Süreci*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirkent, N. (1982). *Sayfa Sayfa Gazetecilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Dizdar, Y. (2002). Türk Basınında 1995-1996 Yılları Arasında Sağlık Haberlerinin Değerlendirilmesi. *Toplum ve Hekim Dergisi*, 17(4), 314-315.
- Doğruel, H. & Yüksel, E. (2021). Türkiye’nin İlk Sağlık Konulu Gazetesi: Medimagazin. İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi), 6(1), 444-464.
- Erdoğan, G. (2007). *Ulusal Yazılı Basında Uzman Gazetecilik: Kültür Sanat Haberciliğinin Ana Akım ve Fikir Gazetelerindeki Uygulamaları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Erdoğan, İ. (2013). Dördüncü Güç Medyadan Beşinci Güç İnternete:Demokratik Bir Dönüşüm Mü Yaşanıyor? *Selçuk İletişim*, 8(1), 176-191.
- Geçer, E. (2018). Sağlık Haberciliği ve Hasta Hekim İlişkileri: Etkileşimler ve Riskler. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(5), 169-180.
- Girgin, A. (2005). *Haber Yazmak*. İstanbul: Der Yayınları.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi Kuramsal ve Pratik Bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gönenç, Ö. (2004). *Medya Dünyası*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Günay, İ. E. (2022). Van Dijk’in Eleştirel Söylem Analizi Bağlamında Azerbaycan Ermenistan Arasındaki Savaşa İlişkin Le Monde ve Le Figaro’da kullanılan Haber Başlık ve Girişlerinin Analizi. *Aksaray İletişim Dergisi*, 4(1), 46-65.
- Işıklar, H.C. (2011). *Haber Televizyonlarında Haber Yapım Ve Yayın Süreçleri: Ntv, Habertürk Ve Cnn Türk Televizyonlarının Karşılaştırmalı Çözümlemeleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kanber, R. (2003). *Medya ve Sağlık*. Ankara: Türk-Sağlık-Sen Yayınları.

Karagöz, K. (2012). *Sağlık Haberlerinin Kamuoyunu Yönlendirme İşlevi: Dilovası'ndaki Kanser Vakalarının Türk Yazılı Basınına Yansımaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kars, N. (2015). *Radyo-Televizyon Haberciliği*. İstanbul: Der Yayınları.

Kart, E. (2018). Türkiye'de Sağlık Haberlerine ve Sağlık Haberciliğine Eleştirel Bir Bakış. Evrim Ağacı. <https://evrimagaci.org/turkiyede-saglik-haberlerine-ve-saglik-haberciligine-elestirel-bir-bakis-7201>.

Kaya, R.A. (2016). *İktidar Yumağı*. Ankara: İmge Kitabevi.

Kaya, Z. (2022). Covid-19 Pandemi Döneminde Sağlık Çalışanlarının Sağlık Haberlerini Algılama Düzeylerinin Psikolojik Sağlık Durumuna Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Kaymaz, K. , Tütüncü, M. , Erbatur, N. , Ertekin, C. & Aktan, A. (2015). Yazılı Basında Çıkan Sağlık Haberlerinin İncelenmesi. *Marmara Medical Journal*, 23(3), 369-372.

Kılıç, D. (2013). Haber Yapma Sürecinin Belirleyici Unsurları ve Basın Ahlakı. *Selçuk İletişim*, 3(4), 142-151.

Köse, A. (2022). Türkiye'de Bilim Haberciliğine Yönelik Sorunların Sağlık Haberciliği Üzerinden Değerlendirilmesi: Cnn Türk, Ntv Ve Trt Haber Sağlık Muhabirleri Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kumbasar, B. (2006). *İstanbul'da Yayımlanan Gazetelerde Sağlık Haberleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Maden, S. (2020). Covid-19 Salgını ve Sağlık Haberciliği: Prof. Dr. Erkan Yüksel ile Söyleşi. *Etkileşim*, (6), 205-213

Muratdağı, G., Aşıcı, N., Oturak, G., Kibar, F. A., Keskin, M., Berberoğlu, U., Ekerbiçer, H. Ç., & Aydın, A. (2019). Medyada Yer Alan Kanser Haberlerinin Değerlendirilmesi. *Sakarya Tıp Dergisi*, 9(4), 619-625.

Öğüt, P. (2013). Türkiye'de Sağlık Haberciliğinin Tarihsel Gelişimi Ve Hürriyet Gazetesi Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir

Rigel, N. (2000). *İleti Tasarımında Haber*. İstanbul: Der Yayınları.

Süttaş, M. (2007). *Medya İçin Sağlık Sağlık İçin Medya*. İstanbul: Şefik Matbaası.

Taylan, A. & Ünal, R. (2017). Ana Akım Medyada Sansasyonel Habercilik: Sağlık İletişimi Örneği. *Atatürk İletişim Dergisi*, Sağlık İletişim Özel Sayısı 14, 27-44.

Tekin, A., Kaya, E., Özbek Yazıcı, S. (2012). Kanserle İlgili Alternatif Tıp İçerikli Web Sitelerinin İçerik Analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(6), 14-34.

Temsili, K. , Yüksel, H. & Karakuş, E. (2012). *Gazeteler, Bireyselleşen Sağlık Ve Tüketim: Ulusal Gazetelerde Yer Alan Sağlık Haberlerinde Kadının Temsili*. *Sosyoloji Dergisi*, (27), 51-70.

Tokgöz, O. (2017). *Temel Gazetecilik*. Ankara: İmge Kitabevi.

Utma, S. (2017). Medyadaki Sağlık Haberlerini Doğru Okumak. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 57, 597-605.

Ünver, H.A. (2020). Türkiye’de Doğruluk Kontrolü ve Doğrulama Kuruluşları. EDAM, Oxford CTGA & Kadir Has Üniversitesi. <https://edam.org.tr/turkiyede-dogruluk-kontrolu-ve-dogrulama-kuruluslari/>

Whelan, J. (2005). Medical Journalism-a Career Move? *The Write Stuff*, 14(2), 52-54.

Yıldırım, B. (2013). “Sağlık Endüstrisinin Yeniden Üretimi: Sağlık Gazeteciliği (Temel Eğilimler ve Yapısal Sorunlar)”, içinde (Ed. Ş. Çağlar), *Şövalyelik Mesleği Gazeteciliğın Uzmanlık Alanları (379-440)*. Konya: Literatürk Yayınları.

Yıldırım, B. (2015). *İletişim Araştırmalarında Yöntemler*. Konya: Literatürk Yayınları.

Yıldırım, Ö. P. (2017). Türkiye’de Sağlık Haberciliğinin Tarihsel Gelişimi. *Atatürk İletişim Dergisi*, 5(14), 5-26.

Yıldız, H. (2006). *Medya ve Sağlık: Türk Basınında Sağlık İçerikli Haberlerin Bilgilendirme Potansiyeli* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yıldız, İ. & Tanyıldızı, N. İ. (2015). Türkiye’de 2012 Yılında Sağlık Haberlerinin Ulusal Yazılı Basında Yer Alış Biçimleri ve Bilgilendirme Düzeyleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 122-141.

Yüksel, E. (2012). “Haber Yapısı ve Türleri”, içinde (Ed. H. Gürçan), *Haberciliğın Temel Kavramları (68-91)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- **Etik kurul onayı:** Etik kurul onayına ihtiyaç bulunmamaktadır.
- **Çıkar çatışması:** Çıkar çatışması bulunmamaktadır.
- **Finansal destek:** Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

-
- **Ethics committee approval:** There is no need for ethics committee approval.
  - **Conflict of interest:** There is no conflict of interest.
  - **Grant support:** The author declared that this study has received no financial support.

Bu çalışma araştırma ve yayın etiğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.
This study was carried out in accordance with research and publication ethics.